

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

17 mai 2017*

„Recurs — FEAGA și FEADR — Decizie de punere în aplicare a Comisiei Europene —
Notificarea destinatarului — Rectificare ulterioară a formatului de tipărire a anexei — Publicare a
deciziei în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* — Termen de introducere a acțiunii — Momentul de
la care începe să curgă termenul — Tardivitate — Inadmisibilitate”

În cauza C-339/16 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii
Europene, introdus la 16 iunie 2016,

Republica Portugheză, reprezentată de L. Inez Fernandes, de M. Figueiredo, de J. Saraiva de Almeida
și de P. Estêvão, în calitate de agenți,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de D. Triantafyllou și de M. França, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, și domnii J.-C. Bonichot (raportor) și
A. Arabadjiev, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: portugheza.

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Republica Portugheză solicită anularea Ordonanței Tribunalului Uniunii Europene din 19 aprilie 2016, Portugalia/Comisia (T-556/15, nepublicată, denumită în continuare „ordonanța atacată”, EU:T:2016:239), prin care acesta a respins ca inadmisibilă acțiunea sa având ca obiect anularea Deciziei de punere în aplicare (UE) 2015/1119 a Comisiei din 22 iunie 2015 de excludere de la finanțarea de către Uniunea Europeană a anumitor cheltuieli efectuate de statele membre în cadrul Fondului european de garantare agricolă (FEGA) și al Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO 2015, L 182, p. 39, denumită în continuare „decizia în litigiu”) în măsura în care aceasta exclude anumite cheltuieli efectuate de statul membru menționat.

Istoricul litigiului și decizia în litigiu

- 2 La 22 iunie 2015, Comisia a adoptat decizia în litigiu, prin care, printre altele, a aplicat Republicii Portugheze o corecție financiară de ordinul a 137 milioane de euro în ceea ce privește măsura „Alte ajutoare directe – Suprafețe” pentru exercițiile financiare 2010-2012.
- 3 Articolul 2 din decizia în litigiu prevede printre altele:
„Prezenta decizie se adresează [...] Republicii Portugheze [...].”
- 4 La 23 iunie 2015, decizia în litigiu a fost notificată Reprezentanței Permanente a Republicii Portugheze pe lângă Uniunea Europeană sub numărul C(2015) 4076.
- 5 La 10 iulie 2015, decizia în litigiu a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.
- 6 La 20 iulie 2015, Reprezentanța Permanentă a Republicii Portugheze pe lângă Uniunea Europeană a primit o comunicare însoțită de următoarea mențiune în limba engleză:
„Din cauza unei erori tehnice, anexa la [decizia în litigiu] din 22 iunie 2015, notificată la 23 iunie 2015, ar putea prezenta probleme legate de formatul de tipărire. Pentru acest motiv, vă trimitem anexa din care au fost îndepărtate toate problemele legate de formatul de tipărire.”

Acțiunea în fața Tribunalului și ordonanța atacată

- 7 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 23 septembrie 2015, Republica Portugheză a solicitat anularea deciziei în litigiu.
- 8 Prin înscris separat depus la grefa Tribunalului la 8 octombrie 2015, Comisia a ridicat o excepție de inadmisibilitate în temeiul articolului 130 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului. La 20 noiembrie 2015, Republica Portugheză a depus observații cu privire la excepția de inadmisibilitate ridicată de Comisie.
- 9 Prin măsura de organizare a procedurii din 4 februarie 2016, Tribunalul a solicitat Comisiei informații cu privire la problemele legate de formatul de tipărire evocate în comunicarea sa din 20 iulie 2015. Prin scrisoarea din 17 februarie 2016, Comisia a dat curs solicitării Tribunalului, furnizând informațiile solicitate.
- 10 Prin ordonanța atacată, Tribunalul a constatat că acțiunea Republicii Portugheze fusese în mod vădit introdusă după expirarea termenului prevăzut și, prin urmare, era tardivă.

- 11 În această privință, Tribunalul a considerat că termenul de introducere a acțiunii împotriva deciziei în litigiu începuse să curgă de la notificarea sa Republicii Portugheze, care a avut loc la 23 iunie 2015. În conformitate cu Regulamentul de procedură al Tribunalului, termenul de introducere a acțiunii, inclusiv termenul pentru considerente de distanță, expirase, potrivit Tribunalului, la 2 septembrie 2015, la miezul nopții.
- 12 În consecință, Tribunalul a respins acțiunea Republicii Portugheze ca inadmisibilă.

Concluziile părților

- 13 Prin recursul formulat, Republica Portugheză solicită Curții:
- anularea ordonanței atacate în măsura în care Tribunalul a considerat fondată excepția de inadmisibilitate ridicată de către Comisie;
 - declararea acțiunii îndreptate împotriva deciziei în litigiu ca fiind valabil formulată în termenul stabilit la articolul 263 TFUE și
 - obligarea Comisiei la plata integrală a cheltuielilor de judecată.
- 14 Comisia solicită Curții:
- declararea recursului formulat de Republica Portugheză ca inadmisibil sau, cu titlu subsidiar, ca nefondat și
 - obligarea Republicii Portugheze la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

- 15 În susținerea recursului formulat, Republica Portugheză invocă trei motive, întemeiate pe erori de drept săvârșite în aplicarea articolului 263 al șaselea paragraf TFUE.

Cu privire la admisibilitate

Argumentația părților

- 16 Comisia invocă inadmisibilitatea recursului pentru motivul că toate motivele prezentate de Republica Portugheză sunt inadmisibile din moment ce acest stat membru se limitează să conteste ordonanța atacată pe baza acelorași argumente ca acelea pe care le invocase în fața Tribunalului, fără a indica elementele și motivele pentru care Tribunalul ar fi săvârșit erori de drept.
- 17 În plus, argumentul Republicii Portugheze potrivit căruia, în lipsa unor cauze peremptorii contrare, Tribunalul ar fi trebuit să favorizeze o interpretare a articolului 263 TFUE care nu determină decăderea din dreptul său la acțiune ar fi de asemenea inadmisibil pentru motivul că vizează aprecierea unei chestiuni de fapt.
- 18 Republica Portugheză contestă excepția de inadmisibilitate ridicată de Comisie.

Aprecierea Curții

- 19 Întrucât Comisia contestă admisibilitatea prezentului recurs pentru motivul că Republica Portugheză ar cere o simplă reexaminare a argumentelor invocate deja în fața Tribunalului, trebuie amintit că rezultă în special din articolul 168 alineatul (1) litera (d) și din articolul 169 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții că un recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din decizia a cărei anulare se solicită, precum și argumentele juridice care susțin în mod concret această cerere. Nu îndeplinește cerințele de motivare ce rezultă din aceste dispoziții un recurs care se limitează să repete sau să reproducă textual motivele și argumentele care au fost prezentate în fața Tribunalului, inclusiv cele întemeiate pe fapte respinse expres de această instanță (Hotărârea din 19 ianuarie 2017, Comisia/Total și Elf Aquitaine, C-351/15 P, EU:C:2017:27, punctul 30, precum și jurisprudența citată).
- 20 Cu toate acestea, dacă un recurent contestă interpretarea sau aplicarea dreptului Uniunii efectuată de Tribunal, aspectele de drept analizate în primă instanță pot fi rediscutate în cadrul unui recurs. Într-adevăr, dacă un recurent nu ar putea să se bazeze astfel în recurs pe motive și pe argumente utilizate deja în fața Tribunalului, procedura de recurs ar fi lipsită de o parte din sensul său (Hotărârea din 19 ianuarie 2017, Comisia/Total și Elf Aquitaine, C-351/15 P, EU:C:2017:27, punctul 31, precum și jurisprudența citată).
- 21 În speță, recursul Republicii Portugheze nu are ca obiect obținerea unei simple reexaminări a cererii introductive prezentate în fața Tribunalului, ci urmărește, în mod precis, să pună în discuție interpretarea articolului 263 al șaselea paragraf TFUE dată de Tribunal și raționamentul juridic care l-a determinat să considere că acțiunea acestui stat membru fusese în mod evident introdusă după expirarea termenului prevăzut și că era, prin urmare, tardivă.
- 22 În acest sens, Republica Portugheză a identificat cu suficientă precizie elementele criticate ale ordonanței atacate, precum și argumentele invocate în susținerea concluziilor sale în anulare.
- 23 În ceea ce privește, în plus, admisibilitatea argumentului potrivit căruia, în lipsa unor cauze peremptorii contrare, Tribunalul ar fi trebuit să favorizeze o interpretare a articolului 263 TFUE care nu determină decăderea din dreptul său la acțiune, trebuie să se constate că acest argument nu privește „aprecierea unei chestiuni de fapt”, ci vizează modalitățile de aplicare a acestei dispoziții.
- 24 Prin urmare, recursul Republicii Portugheze este admisibil.

Cu privire la fond

Cu privire la al doilea și la al treilea motiv

– Argumentația părților

- 25 Republica Portugheză susține că Tribunalul a săvârșit diferite erori în interpretarea articolului 263 al șaselea paragraf TFUE, în special la punctul 31 din ordonanța atacată.
- 26 Pe de o parte, din modul de redactare a acestei dispoziții ar reieși că publicarea deciziei în litigiu în Jurnalul Oficial este determinantă în ceea ce privește termenul de introducere a acțiunii. Astfel, expresia „după caz” ar indica faptul că momentul de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii trebuie să fie stabilit în funcție de ordinea formelor de publicitate care figurează în această dispoziție. Ar rezulta de aici că notificarea este subsidiară în raport cu publicarea, chiar și în cazul deciziilor a căror publicare nu este obligatorie. Această interpretare ar fi confirmată de Hotărârea din 10 martie 1998, Germania/Consiliul (C-122/95, EU:C:1998:94), și ar permite respectarea principiului securității juridice și evitarea oricărei discriminări între statele membre.

- 27 Pe de altă parte, Republica Portugheză susține că Tribunalul ar fi trebuit să favorizeze o interpretare a articolului 263 TFUE care să nu determine decăderea din dreptul său la acțiune și face referire în acest sens la Hotărârea din 26 septembrie 2013, PPG și SNF/ECHA (C-625/11 P, EU:C:2013:594).
- 28 În susținerea acestui argument, Republica Portugheză invocă de asemenea Hotărârea din 22 ianuarie 1997, Opel Austria/Consiliul (T-115/94, EU:T:1997:3, punctul 124), din care ar reieși că principiul securității juridice impune ca orice act să fie adus la cunoștința persoanei interesate, astfel încât aceasta să poată cunoaște cu certitudine momentul de la care actul în discuție produce efecte juridice. Din aceeași hotărâre ar decurge că imperativul securității juridice se impune cu o rigoare deosebită atunci când este vorba despre un act care poate determina consecințe financiare, pentru a le permite celor interesați să cunoască în mod exact întinderea obligațiilor care le sunt impuse de acesta.
- 29 În plus, Republica Portugheză susține că Tribunalul nu a respectat, la punctul 37 din ordonanța atacată, consecințele care decurg din practica constantă a Comisiei constând în publicarea în Jurnalul Oficial a deciziilor de verificare și închidere a cheltuielilor efectuate de statele membre în cadrul FEAGA și al FEADR.
- 30 În această privință, din Hotărârea din 10 martie 1998, Germania/Consiliul (C-122/95, EU:C:1998:94), ar decurge că Republica Portugheză se putea aștepta în mod legitim ca decizia în litigiu să fie publicată în Jurnalul Oficial și ca data publicării să declanșeze curgerea termenului de introducere a acțiunii.
- 31 Pe de altă parte, Tribunalul nu ar fi respectat efectele juridice care ar decurge din faptul că deciziile de verificare și închidere sunt publicate de Comisie în seria L a Jurnalului Oficial.
- 32 Republica Portugheză susține de asemenea, pe baza Ordonanței din 27 noiembrie 2007, *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret și Akar/Comisia* (C-163/07 P, EU:C:2007:717, punctele 32 și 36), că Comisia a adoptat „un comportament de natură să provoace o confuzie admisibilă în percepția unui justițiabil de bună-credință” și că Curtea recunoaște că anumite situații pot fi asimilate „unui caz fortuit sau de forță majoră [...], astfel încât să nu poată fi invocată decăderea împotriva persoanelor interesate ca urmare a expirării termenelor”.
- 33 Comisia solicită respingerea celui de al doilea și a celui de al treilea motiv.

– *Aprecierea Curții*

- 34 În temeiul articolului 263 al șaselea paragraf TFUE, o acțiune în anulare trebuie să fie introdusă în termen de două luni, după caz, de la publicarea actului, de la notificarea acestuia reclamantului sau, în lipsă, de la data la care reclamantul a luat cunoștință de actul respectiv.
- 35 În plus, din articolul 297 alineatul (2) al treilea paragraf TFUE reiese că, spre deosebire de actele care trebuie să fie publicate în Jurnalul Oficial, în special deciziile care se adresează unui destinatar trebuie să fie notificate destinatarilor lor și produc efecte prin această notificare.
- 36 Din coroborarea acestor două dispoziții ale Tratatului FUE rezultă că, în ceea ce privește acțiunile în anulare, data care trebuie luată în considerare pentru a stabili momentul de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii este cea a publicării, atunci când această publicare, care condiționează intrarea în vigoare a actului, este prevăzută de acest tratat, și cea a notificării în celelalte cazuri menționate la articolul 297 alineatul (2) al treilea paragraf TFUE, printre care se numără cel al deciziilor care se adresează unui destinatar.

- 37 Curtea a confirmat această interpretare a articolului 263 al șaselea paragraf TFUE, constatând că, în ceea ce privește un act care se adresează unui destinatar, numai textul notificat acestuia este autentic, chiar dacă acest act a fost deopotrivă publicat în Jurnalul Oficial (Hotărârea din 13 iulie 1966, Consten și Grundig/Comisia, 56/64 și 58/64, EU:C:1966:41, punctul 491).
- 38 Rezultă de aici că, contrar celor susținute de Republica Portugheză, notificarea unui act nu are caracter subsidiar în raport cu publicarea acestuia în Jurnalul Oficial pentru stabilirea momentului de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii care se aplică destinatarului acestui act.
- 39 Hotărârea din 10 martie 1998, Germania/Consiliul (C-122/95, EU:C:1998:94), nu permite să se ajungă la o concluzie diferită. Astfel, la punctul 35 din această hotărâre, Curtea a statuat că decurge chiar din modul de redactare a articolului 263 al șaselea paragraf TFUE că criteriul datei luării la cunoștință a actului, ca moment de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii, prezintă un caracter subsidiar în raport cu cele ale publicării sau notificării actului.
- 40 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se constate că, fără să fi săvârșit vreo eroare de drept, Tribunalul a stabilit, în special la punctul 36 din ordonanța atacată, că, în scopul calculării termenului de introducere a acțiunii, trebuia să fie luată în considerare notificarea deciziei în litigiu Republicii Portugheze, iar nu publicarea acestei decizii în Jurnalul Oficial.
- 41 Celelalte argumente invocate de Republica Portugheză în cadrul celui de al doilea și al celui de al treilea motiv nu pot infirma această constatare.
- 42 Acest lucru este valabil în cazul afirmației Republicii Portugheze potrivit căreia Tribunalul ar fi trebuit să favorizeze o interpretare a articolului 263 al șaselea paragraf TFUE care să nu determine decăderea din dreptul său la acțiune, din moment ce, în orice caz, conținutul acestei dispoziții, interpretat în lumina articolului 297 alineatul (2) al treilea paragraf TFUE, este clar și din moment ce formularea sa nu creează îndoieli în privința interpretării sale.
- 43 Pentru același motiv, Republica Portugheză nu poate susține că, prin publicarea deciziilor de verificare și închidere a cheltuielilor efectuate de statele membre în cadrul fondurilor agricole, Comisia a adoptat un comportament de natură să provoace o „confuzie în percepția unui justițiabil de bună-credință”, că interpretarea dată de ea articolului 263 al șaselea paragraf TFUE constituie o eroare scuzabilă (a se vedea în acest sens Ordonanța din 17 mai 2002, Germania/Parlamentul și Consiliul, C-406/01, EU:C:2002:304, punctul 21) sau chiar că interpretarea dată de Tribunal acestei dispoziții este contrară principiului securității juridice.
- 44 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că al doilea și al treilea motiv de recurs trebuie înlăturate.

Cu privire la primul motiv

– Argumentația părților

- 45 Republica Portugheză arată că, după notificarea deciziei în litigiu care i-a fost făcută la 23 iunie 2015, pe care o califică drept „provizorie”, decizia menționată i-a fost notificată „definitiv” la 20 iulie 2015. Această din urmă dată ar constitui momentul de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii, întrucât, contrar a ceea ce ar reieși din cuprinsul punctului 42 din ordonanța atacată, notificarea făcută la 23 iunie 2015 nu i-ar fi permis să ia cunoștință pe deplin de decizia în litigiu, ceea ce Comisia ar fi confirmat, recunoscând că această notificare nu era nici perfectă, nici completă. Prin urmare, cererea sa introductivă ar fi fost introdusă în termen.
- 46 Comisia solicită respingerea primului motiv de recurs.

– *Aprecierea Curții*

- 47 În ceea ce privește legalitatea notificării actelor Uniunii, Curtea a avut ocazia să precizeze că o decizie este notificată în mod corespunzător atunci când este comunicată destinatarului, iar acesta este în măsură să ia cunoștință de decizie (a se vedea Ordonanța din 2 octombrie 2014, *Page Protective Services/SEAE*, C-501/13 P, nepublicată, EU:C:2014:2259, punctul 30).
- 48 În această privință, reiese din cuprinsul punctelor 26 și 27 din ordonanța atacată că, la 23 iunie 2015, decizia în litigiu a fost notificată Republicii Portugheze, iar aceasta a fost în măsură să ia cunoștință de conținutul deciziei menționate, precum și de motivele pe care se întemeiază aceasta. În plus, la punctul 42 din această ordonanță, Tribunalul a constatat că comunicarea ulterioară din 20 iulie 2015 avea ca unic obiect modificarea formatului de tipărire al tabelelor cu cifre din anexa la decizia în litigiu și că aceasta nu privea versiunea în limba portugheză, care nu suferise nicio modificare, nici de conținut, nici de prezentare.
- 49 În ceea ce privește argumentația Republicii Portugheze întemeiată pe faptul că Tribunalul a denaturat în această privință faptele și elementele de probă, este suficient să se arate că toate elementele care figurează în decizia în litigiu și care privesc Republica Portugheză reies cu claritate din versiunea acestei decizii notificată la 23 iunie 2015.
- 50 Din ceea ce precedă rezultă că decizia în litigiu a fost notificată în mod corespunzător Republicii Portugheze la 23 iunie 2015.
- 51 În ceea ce privește comunicarea din 20 iulie 2015, din jurisprudența Curții reiese, în orice caz, că o decizie care se limitează să confirme o decizie precedentă, după cum este cazul în mod evident în speță, nu are ca efect curgerea unui nou termen de introducere a acțiunii, întrucât introducerea unei acțiuni în anulare împotriva unei decizii pur confirmative a unei decizii anterioare care nu a fost atacată în termen este inadmisibilă (a se vedea în acest sens Ordonanța din 21 noiembrie 1990, *Infortec/Comisia*, C-12/90, EU:C:1990:415, punctul 10).
- 52 Având în vedere considerațiile care precedă, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a apreciat, la punctul 27 din ordonanța atacată, că notificarea deciziei în litigiu făcută la 23 iunie 2015 permisesse Republicii Portugheze să ia cunoștință de conținutul acestei decizii, precum și de motivele pe care se întemeia aceasta și, la punctul 44 din ordonanța atacată, că termenul de introducere a acțiunii împotriva deciziei în litigiu începuse să curgă de la notificarea sa Republicii Portugheze, care a avut loc la 23 iunie 2015, iar nu de la comunicarea din 20 iulie 2015.
- 53 Prin urmare, primul motiv de recurs trebuie înlăturat.
- 54 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că recursul trebuie să fie respins în ansamblul său.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 55 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.
- 56 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 57 Întrucât Comisia a solicitat obligarea Republicii Portugheze la plata cheltuielilor de judecată, iar Republica Portugheză a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară și hotărăște:

- 1) Respinge recursul.**
- 2) Obligă Republica Portugheză la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături